

Suicidal atferd og antidepressiver

Man antar at antidepressiver tidlig i behandlingen har en energiaktiviserende effekt, som inntreffer før stemningsleiet bedres. Dette kan gi økt risiko for suicidal tanker og suicidal atferd. Amerikanske forskere har nå undersøkt denne risikoen i en klinisk utprøving av antidepressiver hos voksne (BMJ 2009; 339: b2880).

Metaanalysen omfattet 100 000 personer som var randomisert til enten antidepressiver eller placebo. Deltakerne uten psykiatriske indikasjoner hadde svært sjelden suicidale tanker eller atferd. For dem med psykiatriske indikasjoner var risikoen sterkt assosiert med alderen. Høyest risiko ble funnet hos unge voksne (< 25 år), og de skadelige effektene var sterkest forbundet med behandling av andre psykiatriske lidelser enn depresjon. For personer i alderen 25–65 år var det en mulig beskyttende affekt på suicidal atferd, mens for dem over 65 år var det en klar reduksjon i risiko for både suicidale tanker og atferd – og sterkest for dem som ble behandlet for markant depressiv forstyrrelse.

Nytt medikament mot osteoporose

Denosumab er et monoklonalt antistoff mot reseptoraktivatoren for kjernefaktoren $\kappa\beta$ -ligand. Dette cytokinet spiller en viktig rolle for osteoklastenes levetid og funksjon. Resultatene fra en klinisk kontrollert studie viser at denosumab signifikant reduserer forekomsten av nye brudd hos pasienter med osteoporose (N Engl J Med 2009; 361: 756–61). For nesten 8 000 kvinner som deltok i studien var forekomsten av nye vertebralfrakturer, hoftefrakturer og andre ikke-vertebrale frakturer redusert med henholdsvis 70 %, 40 % og 20 % over en periode på tre år.

Forfatteren av en lederartikkel (s. 818–10) diskuterer behovet for nye medikamenter i behandlingen av osteoporose. Det finnes allerede mange beinresorpsjonshemmere på markedet. En mulig klinisk nytte vil bl.a. avhenge av fordeler og ulemper ved administrasjonsform, pris og etterlevelse.

Medisinske nyheter

fra internasjonale tidsskrifter:
Tips eller innlegg på inntil 300 ord kan sendes erlend.hem@medisin.uio.no

Spar mine eggstokker!

Rutinemessig fjerning av eggstokker ved hysterektomi på benign grunnlag gir ikke helsegevinst.

Ca. 15 % av norske kvinner får fjernet livmoren pga. benigne tilstander, oftest før menopausen. Motivet for samtidig kastrasjon er å eliminere risikoen for ovariecancer. Kirurgisk menopause medfører større grad av klimakterielle plager som ikke alltid kan kompenseres med østrogenbehandling, som dessuten er kommet i sterk miskreditt. I flere studier, spesielt fra USA, der nesten halvparten av alle kvinner blir hysterektomert før menopausen, er det stilt spørsmål ved denne praksisen.

Data fra den amerikanske kohortstudien The Nurses' Health Study er nå grundig analysert med henblikk på kostnadseffektivitet ved å fjerne ovarier profylaktisk ved hysterektomi i forhold til å bevare ovarier (55 % versus 45 %) (1). Det ble foretatt omfattende justeringer for risikofaktorer, østrogenbruk, alder osv. Fire kreftsykdommer (bryst-, ovarie-, lunge- og kolorektalkreft) og fire sykdommer relatert til østrogenbruk (koronar hjertesykdom, slag, lungeemboli og hoftefraktur) ble vurdert.

Det viste seg at risiko for fatal ovarie-

cancer ble signifikant redusert ved ooforektomi, men totalt sett økte forekomsten av fatal cancer blant de ooforektomerte, spesielt fordi lungekreft forekom signifikant hyppigere. Forskerne har ingen forklaring på denne uventede effekten. Fatalt hjerteinfarkt økte signifikant blant de ooforektomerte. Totalt sett var mortaliteten 12 % høyere blant de ooforektomerte i forhold til dem som hadde bevart ovariene.

Konklusjonen av denne observasjonsstudien over 24 år er at ooforektomi hindret at 0,26 % utviklet ovariecancer. Likevel ble det påvist en negativ helsegevinst ved å fjerne ovarier i form av økt dødelighet totalt sett. I regnestykket har man ikke tatt med de klimakterielle plager man påfører de ooforektomerte samt utgifter til hormonsubstitusjonsbehandling. La oss håpe at forebyggende ooforektomi hører fortiden til.

Mette Haase Moen

mette.moen@ntnu.no

Institutt for laboratoriemedisin,

barne- og kvinnesykdommer

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Litteratur

1. Parker WH, Broder MS, Chang E et al. Ovarian conservation at the time of hysterectomy and long-term health outcomes in the nurses' health study. *Obstet Gynecol* 2009; 113: 1027–37.

Polymorfismer assosiert med eggstokkreft

Risikoen for utvikling av ovariekreft er delvis påvirket av arvelige faktorer.

Om lag 450 norske kvinner får årlig diagnosen cancer ovarii. Den gir sjelden symptomer i tidlige stadier, og ca. 70 % har utbredt sykdom ved diagnosetidspunktet. Man har ingen gjennomførbare screeningmetoder for diagnostisering. Hvis man kunne identifisere kvinner med økt risiko, ville man følge dem opp mer effektivt.

En internasjonal forskergruppe har nå utført genomvide assosiasjonsstudier for å identifisere genvarianter og polymorfismer assosiert med sykdommen (1). Over 2,5 millioner polymorfismer ble inkludert i analysene, og 1 817 pasienter med eggstokkreft ble sammenliknet med 2 353 kontrollpersoner. Deretter ble 22 790 utvalgte polymorfismer analysert i 4 274 pasienter og 4 809 kontrollpersoner. Inkluderte personer i analysene var av europeisk herkomst.

12 polymorfismer i kromosomregion 9p22 var signifikant assosiert med sykdommen. Den mest signifikante av disse ble til slutt undersøkt og bekreftet i ytterligere 2 670 pasienter og 4 668 kontrollpersoner.

Alle de 12 polymorfismene var i koblingsulikevekt og var assosiert med redusert risiko for utvikling av eggstokkreft. Polymorfismene ligger ikke inne i noe kjent gen. Denne studien avdekker ikke hvordan polymorfismene påvirker risikoen. Kan hende påvirker DNA-variantene uttrykket av genene i naboområdene. Et annet alternativ er at polymorfismene er i koblingsulikevekt med et ukjent gen som ikke ble identifisert i denne analysen. Sannsynligvis er ulike gener assosiert med ulike histologiske typer av ovariekreft.

Denne studien er svært solid, og forskergruppen har undersøkt mange kvinner og validert funnene i flere kohorter. Bedre forståelse av hvordan slike DNA-varianter påvirker kreftens risiko, kan bidra til bedre diagnostikk, screening og behandling av denne krefttypen.

Åslaug Helland

aslaug.helland@gmail.com

Tidsskriftet

Litteratur

1. Song H, Ramus SJ, Tyrer J et al. A genome-wide association study identifies a new ovarian cancer susceptibility locus on 9p22.2. *Nat Genet* 2009; 41: 996–1000.